

мають значення. Зараз, коли Україна виборює своє майбутнє, боротьба з корупцією - це продовження цієї боротьби в тилу.

З моменту початку війни Україна отримала мільярди доларів допомоги від країн-донорів. Фінансова допомога спрямовується на підтримку бюджету, стабілізацію економіки, відбудову інфраструктури та забезпечення життєдіяльності громадян. Одним із ключових донорів є ЄС, який погодив багаторічний пакет допомоги, а також США, МВФ, Світовий банк, уряди Канади, Японії, Великої Британії тощо.

Проте міжнародні партнери чітко вказують на те, що підтримка не є безумовною. Однією з основних вимог є системна боротьба з корупцією, реформування судової системи, підзвітність державних інституцій та забезпечення прозорості у використанні наданих ресурсів.

Міжнародні партнери дедалі частіше роблять акцент на результативності реформ. Вони наголошують: без реальної боротьби з корупцією подальша допомога буде поставлена під сумнів. З іншого боку, підтримка України є не лише економічним або гуманітарним актом, але й геополітичною інвестицією в стабільність Європи.

Таким чином, боротьба з корупцією — це не лише внутрішня справа України, а й ключовий фактор її міжнародного іміджу, довіри партнерів та майбутнього розвитку.

Антикорупційна політика є невід'ємною складовою стратегії національної безпеки України. Ефективна боротьба з корупцією зміцнює державні інституції, підвищує довіру громадян та сприяє міжнародній підтримці. У сучасних умовах це є критично важливим для забезпечення суверенітету та стабільності країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фердман Г.П. Корупція як одна з головних загроз національній безпеці України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.* 2024. Том 35 (74) № 1. С.201-205. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/35>
2. Щодо інформаційних джерел та аналітичних інструментів у сфері публічних закупівель. URL: <https://infobox.prozorro.org/news-mert/shchodo-informatsiynih-dzherel-ta-analitichnih-instrumentiv-u-sferi-publichnih-zakupivel>
3. Масштабні корупційні схеми в Україні: хто і на чому заробляв у 2024 році. URL: <https://www.komersant.info/masshtabni-koruptsiyni-skhemy-v-ukraini-khto-i-na-chomu-zarobliav-u-2024-rotsi-video/>

Богайчук В. І.

*завідувач сектору досліджень зброї відділу
криміналістичних видів досліджень Тернопільський
науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України*

Пілюков Ю. О.

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри кримінального
права та процесу,
Західноукраїнський Національний університет,
провідний фахівець, Тернопільський науково-
дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України*

Особливості визначення критеріїв віднесення предметів до обрізів мисливських гладкоствольних рушниць

Об'єктами дослідження експертизи зброї за експертною спеціальністю 3.1 «Балістичне дослідження вогнепальної зброї та бойових припасів до неї», є обрізи мисливських гладкоствольних рушниць, питома вага яких, від загальної кількості балістичних об'єктів, що поступають на дослідження в експертні підрозділи МВС України, складає близько 20%. Такий, доволі значний відсоток, пояснюється легкою доступністю та відносною дешевизною їх виготовлення з бувшої у використанні гладкоствольної зброї.

Проблемами віднесення окремих предметів до переробленої вогнепальної зброї, займались різні науковці та практики у сфері судової балістики. Серед них: П. Д. Біленчук, А. В. Кофанов, О. Ф. Сулява та інші.

Визначення критеріїв віднесення предметів до обрізів мисливських гладкоствольних рушниць є необхідною складовою методики їх дослідження. Проте, чіткого визначення поняття «обріз мисливської рушниці» у нормативно-правових документах, які регулюють цивільний обіг вогнепальної зброї, а також в експертних методиках, які використовуються під час досліджень вогнепальної зброї - немає. Його відсутність може призвести, до складання різними експертами, при дослідженні одного і того ж об'єкта, протилежних за своїм змістом експертних висновків.

З огляду на визначену проблему, слід звернутися до існуючих у нормативно-правових документах та науковій літературі визначень понять «рушниця» та «обріз».

Згідно «Методики встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць», *гладкоствольна або комбінована стрілецька зброя*, «це зброя, яка конструктивно призначена для утримання та управління під час стрільби двома руками з утиком прикладу у плече, класичної компоновки» [1, с. 2].

У п. 3.1.30 ДСТУ 8739:2017, дано подібне визначення, а саме: «*рушниця* – це гладкоствольна чи комбінована довгоствольна зброя, конструктивно призначена для утримання та керування під час стрільби обома руками з упором приклада в плече» [2, с. 5].

Згідно п. 4.2 ГСТУ 78-41-002-97, така зброя повинна мати наступні параметри: загальна довжина, з розкладеним та зафіксованим прикладом, не повинна бути меншою за 800 мм, а довжина ствола – не менше 450 мм [3, с.4].

Щодо обрізів, то у відповідності до п. 3.4.35 ДСТУ 9168:2021, їх відносять до нестандартної стрілецької вогнепальної зброї [4, с. 15]. Визначення, які застосовуються в існуючій науковій літературі до поняття «обріз», стосуються переважно цільового призначення такої зброї, але в них, фактично відсутня характеристика технічних критеріїв, за якими вирішуються питання щодо віднесення її до обрізів.

Так, згідно «Словника термінів з проведення балістичних експертиз ВНДІСЕ Міністерства юстиції СРСР», «*обріз* – це вогнепальна зброя, виготовлена з бойової чи спортивної гвинтівки, мисливської рушниці шляхом вкорочення (відрізання) частини ствола и прикладу з метою прихованого носіння» [5, с. 19].

Подібне визначення наводить Біленчук П. Д., який до *обрізів* відносить ручну довгоствольну вогнепальну зброю (гвинтівку, мисливську рушницю) зі штучно вкороченим (частіше відпиляним) стволом для прихованого носіння [6, с. 328].

З наведених визначень є очевидним, що конструктивною особливістю обрізів мисливських руниць є спосіб їх виготовлення, який полягає у вкороченні ствола або блоку стволів та ложі довгоствольної зброї за допомогою різноманітних ріжучих інструментів. Може підлягати вкороченню також приклад зброї, а в окремих випадках замінюватися на саморобне пістолетне руків'я, при цьому решта вузлів та ударно-спускових механізмів залишаються непереробленими.

Отже така переробка зброї призводить до зміни її цільового призначення, а саме можливості застосування у кримінальних цілях (приховане носіння та раптове застосування під час нападу чи активної оборони), про що зазначено у ст. ст. 263, 263-1 КК України [7]. З цього приводу на Пленумі Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 3 «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» зазначалось, що кримінальна відповідальність настає саме за перероблення мисливських руниць шляхом виготовлення обрізів, внаслідок чого вони набувають відповідних характерних властивостей та іншого цільового призначення [8, с. 1].

Щодо технічних критеріїв, за якими вирішуються питання віднесення вогнепальної зброї до обрізів. Незважаючи на встановлені обмеження щодо допустимої мінімальної довжини ствола рушниці, зокрема у випадках його вкорочування саморобним способом, загальна довжина зброї є основним чинником визначення її групової належності. У примітці до п. 3.4.28 ДСТУ 9168:2021 вказується, якщо вкорочений ствол є меншим за допустиму довжину, а загальна довжина зброї залишилася не менше 800 мм, - ця зброя належатиме до тієї ж класифікаційної групи, що й до вкорочування [4, с.14], тобто таку зброю не можна відносити до обрізів.

Очевидно, що пристосування зброї під анатомічні особливості людини шляхом часткового вкорочення довжини ствола рушниці або її прикладу, не

призводить до змін основних її технічних характеристик. Тому такі рушниці не можна визнавати обрізами.

Водночас окремі фахівці, нехтуючи цими стандартами, до обрізів мисливських гладкоствольних рушниць хибно відносять перероблену зброю, в якій при залишковій довжині вкороченого ствола менше 450 мм та наявності вкороченого або заміненого на пістолетне руків'я прикладу, загальна довжина зброї є більшою ніж 800 мм.

Отже, при вирішенні питань щодо визначення критеріїв за якими відносять предмети до обрізів мисливських гладкоствольних рушниць, слід брати до уваги критерії, які з одного боку - визначають цільове призначення даного предмету, а з іншого розмірні характеристики його основних частин – ствола та прикладу.

Враховуючи наведене, до *обрізу гладкоствольної рушниці* слід віднести нестандартну вогнепальну зброю, що спеціально виготовлена саморобним способом з мисливської гладкоствольної рушниці, шляхом вкорочення ствола та прикладу, або заміни на пістолетне руків'я, з метою приховання під час носіння та застосування у кримінальних цілях, в якій залишкова довжина вкороченого ствола становить менше 450 мм, а загальна довжина є меншою ніж 800 мм.

При наявності інших критеріїв, перероблену зброю не слід визнавати обрізом мисливської гладкоствольної рушниці, а відносити до зброї багатоцільового призначення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рибалко Я. В., Самусь В. Р., Ягодін О. П., Михільов В. О. Методика встановлення належності виробів до категорії мисливських (спортивних) гладкоствольних рушниць / Київський НДІСЕ МЮ України Київ: 1999. – 11 с.
2. Зброя стрілецька. Терміни та визначення понять: ДСТУ 8739:2017. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2018
3. Стандарт ГСТУ 78-41-002-97 «Зброя спортивна та мисливська. Вимоги безпеки. Методи випробувань на безпеку». Київ, 1997. 16 с.
4. ДСТУ 9168:2021. Судова експертиза зброї Балістичні дослідження. Терміни та визначення понять. [Чинний від 01.08.2022]. Київ, 2022. 44 с.
5. Словник термінів з проведення балістичних експертиз ВНДІСЕ Міністерства юстиції. М. 1984 - 34 с.
6. Біленчук П. Д., Кофанов А. В., Сулява О. Ф. Балістика, криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство. Підручник / За редакцією проф. П. Д. Біленчука. К.. Міжнародна агенція "BeeZone", 2003 384 с.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 05.04.2025).
8. Пленум Верховного Суду України № 3 від 26.04.2002 р. «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02#Text> (дата звернення 05.04.2025).